

Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה שבת פ' ראה תשס"ט - מאת הרב דוד אברהם ספקטור בנושא:

חזון הצמחונות והשלום

א. לכבוד בר המצוה הלל קנאי

שבת שלום וברכת מזל טוב לבר המצוה הלל קנאי, לאבא אלי ולאמא ד"ר רות ולסבא יקר וסבתא רותי וכן לסבתא אסתר וזכור לטוב סבא מאיר ז"ל שהיה ממתפללי ביה"כ כאן וברכה מיוחדת לדודך הרב אבי קנאי, רב קהילה ברמות א' בירושלים ולכל המשפחה. הלל, פתחת היום את קריאת פרשת ראה במהות האדם, בבחירה החופשית: ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. הלל, אצלך הבחירה ברורה, אתה בחרת בחיים של ברכה: את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלהיכם. אתה מפנה את כישרונותיך לתורה ולומד בשיבת נחשון בסיירת הגמרא. אם-כן נשאלת השאלה מה מוסיף לך יום הבר מצוה חוץ מהמסיבה היפה בשדות הארץ, הסוכריות שקבלת היום על הראש והמתנות? התשובה לשאלה הזאת קבלת ביום הבר-מצוה שלך, בליל כ' אב, כשישבת אצלי יחד עם הוריד. באותו ערב הפכת מקטן לגדול, מילד שמתחנך למצוות לאדם גדול, לשליח-ציבור שיכול לזכות את הרבים, את כל ישראל באמצעות תפילותיך, לימודיך בתורה וקיום המצוות שלך. זה אתה לומד מסבא מאיר ז"ל שהיה אומר לפני כל מצוה: לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בשם כל ישראל. הלל, זה מאד דומה לתפקידך במשחק הכדור-סל. אתה כרכז הקבוצה, כמח הקבוצה, יכול בהדרכה נכונה לזכות את כולם בניצחון או לחייב אותם בהפסד. כך ביום הבר-מצוה שלך, התמנית לאחד מרכזי הקבוצה של עם ישראל ובקיום כל מצוה על ידך יש ניצחון, לא רק לך אלא לכל ישראל. זו אחריות גדולה וגם אתגר גדול!

ב. חזון הצמחונות והשלום

נלמד עכשיו ביחד את הטעם החינוכי של כמה מהמצוות שקראת עליהן בתורה היום והמשותף בהם הוא, שהם עוסקים בכשרות המזון. נתחיל עם ההיתר של אכילת בשר (ויב, כ) ונאמרת אכלה בשר כי תאנה נפשך לאכל בשר, בכל אנה נפשך תאכל בשר. זאת אומרת שמותר לאכול בשר של בעלי חיים, אף שזה מחייב את הריגתם. אמנם לאדם הראשון אכילת בשר היתה אסורה, אבל לאחר המבול הותרה אכילת בשר (בראשית ט, ג) כל רמש אשר הוא חי, לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את כל. ופירש רש"י שם: "שלא הרשית לאדם הראשון לאכול בשר אלא ירק עשב, ולכם כירק עשב", שהפקרתי לאדם הראשון, ינתי לכם את כל. "ונשאלת השאלה למה? למה מותר להרוג בעלי חיים, כדי לאכול את בשרם? האם תאנה נפשך לאכל בשר היא סיבה מספקת? התשובה היא כן, כפי שכתב הרב קוק בחוברת "חזון הצמחונות והשלום" (עמ' יב): "אין ספק בדבר, שאילו היה איסור הריגת בעלי חיים מפורסם פרסום דתי ומוסרי... היה הדבר גורם תקלות רבות. התאווה הבהמית לאכול בשר (תאנה נפשך לאכל בשר), כשהיתה מתגברת, לא היתה אז מבחינת בין בשר אדם לבהמה... וחזון מאד נפרץ היה אז הריגת וזביחת בני אדם, כדי לאכול את בשרם. כמה מגוחך הדבר, כל עוד טומאתו בו, יפשוט טלפיו ויפנה לו לדרך צדקה הרחוקה, להתחסד עם בעלי חיים, כאילו כבר גמר כל חשבונותיו עם בני אדם הברואים בצלם אלוהים." אם דברי הרב קוק היו נכונים לפני השואה, כל-שכן אחרי השואה שבה ראינו גרמנים רבים מקפידים מאד על צער בעלי חיים, אבל לא על צערם של בני אדם. כל עוד התאווה לבשר לא תוקנה בלבו של אדם, עדיף שלעת עתה יפנה אותה תאווה לבשר בעלי חיים ולא להריגת בני אדם. יחד עם זה יש לנו חזון, חזון השלום בין בעלי חיים לבני אדם כמו שהיה אצל אדם הראשון בגן עדן. אחד הטעמים של רבים מהמצוות הקשורות לאכילת בשר הוא שהם מחנכות אותנו בהדרגה לחזון הזה, לתקופה שבה לא תהייה עוד תאווה ושאר מדות רעות באדם (ישעיהו יא, ו) בבחינת וְגַר זָאֵב עִם כְּבֶשֶׂת, אבל לא כפי שראיתי בגן החיות התנכ"י בזמנו ברוממה. במתחם אחד היה גר כבש, אבל גדול עם זאב קטן מאד וכל כמה חודשים היו מחליפים את הזאב, כדי לקיים בשלום את החזון וְגַר זָאֵב עִם כְּבֶשֶׂת. נביא עכשיו כמה דוגמאות איך ה' מחנך אותנו דרך הלכות כשרות לחזון השלום בין בעלי חיים לבני אדם. הלל קראת היום (יד, יא-יב) כל צפור טהרה תאכלו. וזה אשר לא תאכלו מהם הנשר והתנין והעזניה. זאת אומרת שעופות דורסים, כנשר אסור לאכול כדי שלא לקלקל טבעו של אדם להדמות לדורסים" (שם עמ' יט, אפיקים בנגב פרק ח). וכן "כסוי דם החיה והעוף (שם עמ' כא) היא כמו מחאה אלוהית לעומת ההיתר (של אכילת בשר) התלוי במצב הנפש המקולקלת של האדם... כי תאנה נפשך לאכל בשר. אמרה תורה: 'כסה הדם', הסתר בושתיך ורפיון מוסריותך!" יש כאן פעולה חינוכית אטית לבנות את מוסר האדם גם כלפי בעלי חיים. וכן קראת היום (יב, כא) וְזָבַחַת מִבְּקָרְךָ אֲשֶׁר נָתַן ה' לְךָ בְּאֲשֶׁר צִוִּיתְךָ. ומפרש רש"י: הן הלכות שחיטה שנאמרו למשה בסיני. ומסביר הרב קוק (שם עמ' כא): "באשר צויתך, במיעוט צערו של החי, למען השריש על ידי זה בלבו של אדם, כי הוא נגש... (ל)בריה חיה ומרגשת, שצריך להתחשב עם חושיה, ואפילו עם רגש חיי משפחה שלה וחמלתה על צאצאיה, באיסור (ויקרא כב, כח) וְשׂוֹר אוֹ שֶׂה אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד (ובמצוות) שילוח הקן (וי, ו): לא תִּשְׁחָטוּ אֶת הָאֵם עַל הַבָּנִים." וכן קראת (יב, כג) שגם אם אכילת בשר מותרת רק חֶזֶק לְבָלְתִּי אֶכֶל הָדָם. (רש"י שם) "ללמוד עד כמה אתה צריך להתחזק במצוות. אם הדם, שהוא קל להישמר ממנו, שאין אדם מתאוה לו, הוצרך לחזקך, קל וחומר לשאר מצוות."

ג. ברכה לבר המצוה

וכן אתה הלל הצעיר, תהיה חזק וקנאי למצוות ותזכה לקיים אותן כהלל הזקן בסבלנות גדולה ובשמחה. בשם הקהילה אמסור לך ספר זה. הקב"ה ימלא את כל משאלות לבך לטובה ולברכה!